

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 26 априла.

Кад је оно гроф Таафе распустио аустријски рајхсрат и министар Дунавски до оставку, држало се, да се све то збило у корист Њемаца. Но успјех избора и тактика, коју развија гроф Таафе у новом рајхсрату, показују противно. Ако је први министар аустријски изгубио на изборном пољу староческе заступнике, ваља му вјерни клуб Хохенвартов повијем изборима тако се оснажио, да данас заузима мјесто поред двије главне групе у рајхсрату: њемачке и пољачке. Гроф Таафе и у новом парламенту појављује се онај исти државник, који је пошљедње даценије успјешно радио, да помоћу сједишних споја и задовољни сторежене елементе, који бечки рајхсрат састављају. Њему је главни стожер пољачки клуб, уз кога ће се од случаја до случаја окупљати већина, као што се то већ виђело у адресном одбору, гдје су с Пољацима чинили већину час чланови Хохенвартова клуба, час Њемци. У томе одбору Пољак Билински подио је основу адресе, која није него проста парафраза престолног говора, те тако може задовољити у главном цио рајхсрат. И то је вјештина Таафеова. Али ипак у истом одбору при претресу те основе појавили су се разлике, које карактеришу особито три главна правца: клерикални, њемачки и аутономни. Младочески заступници и Словенци протестирали су живо противу једне тачке те основе, гдје се стављају на страну жеље народне, да се само ради о оним интересима. Послије тих разнијих и остријих изјава, говорио је гроф Таафе, који се радовао умјерености говорника, који се, рече, слажу са жељама израженијем у престолном говору. Он не осуђује тежње, које се тако разликују, али мисли да ће се њихово рјешење одложити у боља времена. Пошто нијесу били примљени неки исправци са стране њемачке, Пленер је подио засебну њемачку адресу. Такођер су Младочеси подијели засебну адресу, која веле да је врло умјерена.

* * *

У Румуњској одржала је при изборима влада сјајну побједу. Кад је

краљ Карол позвао на владу вође конзервативне странке, ова је била у мањини у скупштини, и за то је влада скупштину распустила а нове изборе написала, који су јој ево дали огромну већину на расположење. П. Лојид и Н. Преса тјешу се тиме, што је садашња влада Флореско-Катарђу-Вернеску добила ту већину ушљед погодбе са умјерено-конзервативном странком Ману-Гика-Лаховари, којој ће морати уступити које мјесту у министарству. Али на сваки начин признају, да је при овим изборима сасвијем пропала странка тако звана „жуминиста“, коју предводи Карп и Мајореску. Овај бивши министар просвјете на избору је лично пропао а Карп се мора подврћи ужем избору. Карп је, као министар иностранијех дјела, нагињао тројном савезу, и за то овај пораз његове странке значи, да народ румуњски не одобрава његову спољашњу политику. Сви листови признају, да су избори текли мирно у потпуном реду, што значи, да влада није злоупотребљавала своју власт у корист своје странке. Што више, народ је чинио велике овације министру Катарђу и Флореску, који су такођер међу изабранијема посланицима.

* * *

У пошљедње доба довољно је занимало јавно миљење у Њемачкој а и у осталој Јевропи положај, који је заузео кнез Бисмарк према младоме Цару њемачком и његовој влади. Особито је Бисмарк противан трговачком уговору између Њемачке и Аустро-Угарске, који се преко цијеле зиме склапао, али већ је — како вели бечки полузванични Фремдец-блат — постигнуто потпуно споразумљење сврху тога уговора, и до који дан ће дотични опунOMOћеници потписати уговор, који треба да буде у дотичнијем парламентима одобрен.

У исто доба кнез Бисмарк добива мандат као народни заступник у сабору Царевине Њемачке. Његова појава на политичко поље неће бити јалова и за то се о његовом избору много писало и још ће се писати. Нема сумње, уговор више речени биће одобрен у сабору њемачке царевине већином, којом генерал Каприви располаже; али је тако исто извјесно да њему се про-

тивити енергично кнез Бисмарк, уз кога сада пристају, и ко му је противник био, док је на влади био.

Карактеристично је, што се Бисмарку приписује и надахнуће једне брошуре, што је скоро у Њемачкој свијета угледала, у којој се препоруча савез њемачко-италијанско-руски.

П. Лојид уочи његова избора пише: „Органи бившег канцлара царевине и неки вјерни му доводе у свезу питање трговачког уговора са савезничким односима наше монархије, што више са цијелијем системом њемачке политике њемачке. И све бруталније се агитира у том правцу. Сваки дан доноси по који недостојни напади на аустро-угарску монархију... Могуће је, да многи новинарски лакеји високе наредбе невјешито и неспретно извршују, као што тако обично лакеји чине; али увјерење, да су само они у форми рђави тумачи Бисмаркове воље, могао би сам Бисмарк разгадати, али он уопште ћути“. На завршује ову филипику противу некадашњег свог идеала овако: „Ако посланик Бисмарк има још каква озбиљна значаја, тај се може манифестирати још само у питањима унутрашњег законодавства; ток свјетске политике моћи ће овај посланик зауставити или потакнути колико ма који други посланик у Њемачкој“.

* * *

Поводом одласка новог руског заступника у Рим, г. Влангалија, Новое Времеја донио је чланак задовољства предсједнику италијанског министарског сајета, Маркезу Ди Рудилију. Н. В. не зна каква је унутршња добоја г. Влангалија, али је увјерен, да ће он чинити све могуће, да утврди све то јаче старе свезе пријатељства између двије државе, и да ће бити у стању да докаже, да међународни интереси Италије не укрштавају се нимало са међународнијем интересима рускијем. На балканском полуострву Италија би много добила кад би се Русији приближила, особито кад би поправила своје односе са Француском.

* * *

О стању у Бугарској приповиједају се прави ужаси. Страни дописници јевропскијех листова веле,

да су тамније препуне подозривих особа, међу којима на прво мјесто долазе политички противници данашње владавине, као Каранелов, Цанов и други угледнији Бугари. Сам Тајмс доноси шљедњи извјештај од свог бечког дописника, који није противник садашње владе бугарске: „Бугарски министар-пресједник, као што је познато нема много обзира, али треба да призна, да се енергија не претвора у неправду и бруталност. Међу многима, који су посље убиства Белчова уапшени, био је и један занатлија србијански — дунђерић. Тај човек је провео девет дана у влажној подземној ћелији, пуној воде и жаба. Пошто о убиству није ништа знао, казано му је, да ће га већ знати приморати да говори. Дунђерић је за тим одведен у једну, нарочито за то ушесну собу, гдје је подврнут мучењу: свучена до голе коже, подигнута у висину, везанијех рука и нога у неке кваке, жап-дарм га је ударао штапом по сата. Али пошто ипак ништа није знао казати пуштен је на слободу, те се довукао до српског агента Стејића, да му покаже своје ране и да се жали. Тек што је изашао из српског консулата, уфате га онет и затворе, те га тек на енергичан протест г. Стејића пуште на слободу. Г. Стејић даде му склоништа у консулату. За тим је српски консул отишао италијанском генерал-консулу грофу Сопацу, као најстаријем члану дипломатског кора у Софији, и позвао га да се лично увјери Србин палаци. У дипломатском кору су огорчени и то с правом.“

Овај извјештај свјетског листа потпуно се потврђује.

* * *

Прелазак у православље Велике Књагинње Јелисавете, жене Великог Књаза Сергија Александровића, и Принцезе Софије, жене грчког Престолонашљедника, о ком су толико непријатељски листови говорили, већ је постао свршен чин. Велика Књагинња Јелисавета примла је православље на Лазареву суботу у присуству Цара и Царице и свијех чланова Царске Куће, присутнијех у Петрограду, а црквени обред извршили су митрополити петроградски и московски. Тијем по-

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

Гуслар Херцеговачки пјева у Новом Саду. *)

Мила браћо из Угарске земље,
Ја сам к вама дошао од жеље,
Дошао сам из Херцеговине,
У крилима миле Војводине;
И ако сам очи изгубио
Ал' нијесам срце у њедрима,
Него оно по српски ми бије,
Узносећи славу Србадије!
Ја не тражим ништа да ми дате,
Само молим да ме послушате;
Јер ја пјесме не појем за паре,
Но за наше соколове старе,
Од којих једна и ова је:

Вино пију два српска јунака,
У Благају граду бијеломе,
Два јунака из Херцеговине,
Оба љу вам по имену казат:
Једно бјеше Војиновић Ђоко,
Оно друго Соколовић славни,
Змај Светолик стара јуначина.
Пију вино уз турске бегове,
И уз ходе и хаџије њине,
Ка' Краљевић у „Новоме хану.“

*) Ову је пјесму написао Радоје Црногорац до приповијести „Нашег Добра“: „Дуг је зао друг“.
Ур.

А пјевају из витешког гласа:
„Без јунаштва нема Српству спаса!
И нико им ништа рећ не смије,
Осим једног бегу Хусејина,
Што овако њима говорах:
„Прекините власи херцеговски,
„Не пјевајте ви такове пјесме,
„У царевом бијелу Благају:
„Ни'у пјесме за цареву рају,
„Него сузе и коноп на руке!
„И не ните вино пред очима
„Царевих свих соколова...
Тада рече Војиновић Ђоко:
„Ко не пије руменог вина,
„Тај не знаде што је живовање!
„А ко пјесме јуначке не поје,
„Тај слободе никад имат неће!...
Па потече сабљу оковану,
Те му турску окину главу,
А Светолик Соколовић славни,
И он своју трже даманскињу,
Те посјече Хоџу Ибрајима:
Који бјеше турска амајлија.
Тад кренуше два зорна јунака,
Ка' два права соколића сива,
Па кроз турску силу прол'јетаху,
Ка' лосанчић и као Топлица,
Па отолан здраво утекоше,
Па их ето уз Херцеговину,
Да и тамо сјеку зулумааре,
Што нам браћу од Косова муче!
Путујући и Турке бијући
Од Благаја до бијела Стода,

Посјекоше двадесет Турака,
Међу њима Рамовић Османа,
Што је много јада учинио,
Херцеговској јадној сиротињи!
Кад су дошли бијеломе Стоцу,
Угледаше у једном сеоцу,
Којено се Драговиће зове,
Гдје је огањ кућу узватио,
Па ка' огањ живо полећеше,
Кад стигоше на кућним вратима:
Чују неког да у кући пишти,
Би рекао да је бјела вила,
Ил' да јој је другарица била!
Ал' од куће врата затворена,
А пред њима стоји неколико,
Сакупљеног сусједног народа,
Али нико приступит не смије,
Да та врата на кући разбије,
Од великог живог пламена!
Али ова два сокола сива,
Полећеше на огањ врата,
Те њих гвожђем и камењем ломе,
Па пошто их они изломише,
Тад у пламен живи ускочише!
Кад да видиш чуда великога,
Ухватио пламен туна бјеше
Једну цуру соја јуначкога,
Која бјеше тун остала сама,
Тога дана без ил'је њога,
У толико кућа се заждила,
И букуно пламен на све стране,
Једног часа и једнога трена!
Цури име бјеше Видосава,

А њер Драга Милутиновића,
С Драговића мјеста нитомога,
Бјеше цура од неснајест бјета,
Дивна бјеше као кита цвјета!
Тад Светолик Соколовић славни,
И поноси Војиновић Ђоко,
Младу цуру на руке узеше,
И из огањ живог изнесоше!
Утулише пламен са њевојке,
Што јој бјеше уватио дојке,
Двије дојке, двије рајске сљаке,
Које јој је Господ дао благи
Да одоје ког српског сокола,
А не да их живи огањ спаи!
И спасоше ову српску мому,
Мајци, оцу и својему дому!
Па пођоше онет сјећи Турке,
На све стране кроз Херцеговину!
Дуго врјеме није постојало,
Цуру проси Зимоњић Јоване,
Са сред Гаџа мјеста јуначкога,
И пошто је цуру испросио,
Стотину је свата сакупио,
Кума уз Војиновић Ђока,
Старог свата Соколовић славни,
Који младу цуру избавише,
И постаде њени спаситељи!
Тако нека српски соколови,
Спасу Српство од љутога ронетва,
Амин, Боже, хоће ако Богда!

водом Цар Александар издао је на свој народ манифест, који гласи: „Најдубазнија наша снаха, Велика Књагинја Јелисавета Феодоровна, познавши и испитавши у сагласности са својим мужем истину православља, зажељела је по жељи своје душе да се сједини с нама у вјери, приговоријем молитвама и тајнама. И она је данас примиза, па велику нашу радост, нашу православну вјеру и свето миропомазање. Јављајући свима вјернијем поданицима о овоме радосном догађају, заповиједамо, да се Њено Императорско Височанство назива благо вјерна Велика Књагинја“.

А Принцеза Софија, сестра Цара њемачкога Вилхелма, примила је православље на велику суботу у дворској капели од митрополита атинскога, светијем миропомазањем. Грци је народ овај прелазак у православље веома обрадовао, и његове сниматиле према владалачком дому знатно ће се повећати.

Његово Царско Височанство
ВЕЛИКИ КЊАЗ

НИКОЛА НИКОЛАЈЕВИЋ СТАРИЈ.

Поводом смрти Његовог Царског Височанства Великог Књаза Николе Николајевића, Његово Царско Височанство Цар Александар III. издао је шљедећи:

Највиши Манифест.

по БОЖЈОЈ МИЛОСТИ

МИ, АЛЕКСАНДАР ТРЕЋИ

Император и самодержец све Русије, Цар њемачки, Велики Књаз фландечки, и т. д. и т. д. и т. д.

Објављујемо свима нашим вјернијема поданицима:

По вољи Свемогућег Бога Императорски Дом Наш постигла је нова жалост, Велики Књаз Никола Николајевић Стариј, послитје дуге тешке болијести, преминуо је 13 овога априла, у 60-ој години од рођења. Опла-

Нашега, чији је живот био посвећен ревностној служби Престолу и Отачеству, и обилежен подвизима, који су му стекли славно име, Ми смо у вјерени, да ће сви вјерни наши поданици сјединити своје молитве с Нашим молитвама за упокој душе Великога Књаза.

Дано у С-Петербургу, 13-ог дана априла, године од Рођења Христовог хиљаду осамсто деветест прве, а Царевања Нашега једанајесте.

АЛЕКСАНДАР.

Сви руски листови доносе најтоплије осмртнице о опћедубљеном Великом Књазу. Између њих петроградски Свијет пише:

„Смрт генерала фелдмаршала Великога Књаза Николе Николајевића биће примљена тугом и признањем великог губитка у свој Русији, и особито у нашој војсци.“

„Покојни Велики Књаз био је рјетки човек, необичне доброте. Он је био чисте и пристоје душе. Он је предобивао одма пуним повјерењем све људе, међу којима се појављивао. Као познавалац војне струке и најбољи кавалерист руски, он је био незапамћеним учитељ војске у мирно доба. Војска га је обожавала. Он је био најдубљениј начелник у армији. У пријеме рата, хранећи влада своју доброту, бригу о војнику и анђелску незлобивост, он је овијем врлинама представљао још тврду вјеру у непобједимост руске војске, у извјесни успјех подухвата, и живо настојање да огласи и да обрати оћу на сваки подвиг своје армије, и да награди хероја. Његова војска није могла кренути дотом. Тако су била могућа најопаснија и најудивителнија подухвата. Таква су била подухвата прелазак Дунава код Систова, прекобалкански поход генерала Гурка, опсада Плевне, гдје су 40000 Руса (август и септ. 1877.) држали у опсади 80000 Турака, и чудили се што им се Плевна не предава; прелазак у сред зиме преко Балкана, што се до тада држало немогућим, и при свршетку крећање од Балкана управ на Цариград.“

„Као генерал — инспектор коњаништва и генерал — инспектор инжењерске војске, Велики Књаз је непосредно познавао коњаницу и инжењерску струку. Наша кавалерија њему је обавезана за све, што данас има. Што се тиче инжењерске струке, доста је рећи, да је он подигао и постојано подржавао Тотлебена, најбољег инжењера нашега вијека.“

Књаз. Мецеровски у своме Гражданину пише о блаженопочившем Великом Књазу између осталог:

„Он је умно гледати на човјека, го ворити за њ истину умно је поздрављати, умно рећи „помага Бог“ (спасио), умно је похвалити, умно је обранити, умно је охрабрити... И све то по наслијеђеном од оца талиману, који се налазио у његовој нарави...“

„Обмашљивати га, и лагати му, није тешко било, умљед ове његове искрености, која се у једно спајала са добротом његовом; по, како је добро рекао један од његовијех придворни ка, требало би бити одвој гадан, да се њему лаже...“

„Ријечи, којима је он ослоњавао оне који су му били близу, биле су: голубе, друже, брацо; он је једини имао тајну изговарати те ријечи, и разумије се, њима оном, кога је он назвао „другом“, он је био готов положити живот, да се испуни оно, што му је обреко... Неко је еродество у њему дисало према свакоме војнику и према свакоме официру; с њим је веселија душа била. За што? — то чувство није се могло растумачити, ну да је оно било и потпуно се осјећало, извјесно је. То свиједоче севастопољци, то свиједоче његови дунавски и балкански другови...“

Од ернекијех листова новосадски Браник овако се одазивље руским листовима:

„Николај Николајевић заузимао је у руској војсци врло угледан и одличан положај. Био је: фелдмаршал, генерал женијског одјељења, главни инспектор над женијским трупама и кавалеријом, био је предсједник одбора, који се брине за организацију и инструкторију трупа, шеф драгонске регименте у Астрахану, шеф хусарске регименте „Александар“, шеф драгонске и гренадирске пуковније у Сибиру, шеф једног батаљона у Кавказу. Уједно је био почасни шеф једне хусарске регименте у аустро-угарској војсци и почасни шеф једне кирасирске пуковније у Њемачкој.“

„Николај Николајевић је био у првом реду војник и то од главе до пете. Образован, енергичан, војсковођа, бистрог погледа, који брзо се разазна у ситуацији на бојном пољу и према томе се брзо одлучио, а те одлуке су увијек биле и добром дару тог руског великог кнеза. Узима се у опште, да ни један члан владајуће куће Романове, није био тако дорастао, да буде војсковођа, као Николај. Од све своје браће Николај највећма је личио на свога оца Николаја. Лијеи је човјек и омиљен је био свима врлинама, које красе човјека и војника. Кад се ставио војсци на чело при великим светковинама, суштин је отац. Треба знати да је цар Никола био врло висок човјек и поносно се тиме. Тако Ђ. П. Менашовић приповједа у својим „црногорским писмима“, да цар Никола, кад је први пут угледао јесеника владу Петра II, који је био јако висок, рекао му је: „Та ви сте виши од мене“. — „Нијесам Ваше Височанство“ — одговори владика Петар — „само је Бог виши од рускога цара“. Знао је мудри Црногорац, шта у оваким приликама треба рећи.“

„Никола је врло популаран у цијелој Русији. Поред свега што је строг војник, он је био човјек блага и добра срца, према сваком предуретљив, које то, а и што је налик на оца свога, учинило је, да се његово име у Русији с највећим поштовањем спомиње. Николај је био највјештији и најемјелнији јахач, а то ће много рећи, јер у Русији има вјештих јахача, што није на свијету нема. Исто тако мало му је равна на британског саблн и на литон коњу. Руска војска послитје свога цара највише се одушевљава за вел. кнеза Николаја. Међу војницима има виада прича о Николајевој вјештини у јуначким играма.“

„Али вел. кнез није био само вијник из забаве или објести. Ратовање у садашње доба није више као што је пређе било — утркивање беспослене гоноде која је знала само да треба ударити, накуд „пукло да пукло“. За ратовање у садашње доба треба знања, вјештине и дара. Николај је, што је врло важно, из младости темељно проучио војничку науку и вјештину. А на бојном пољу показао је, да је храбар војник и вјешт, окретан војсковођа.“

„Николај се први пут опробао у ратној ватри год. 1854. при обрани Севастопоља, кога су Руси тако јуначки бранили. Вело за њега, да је као младн од 23 године умно најбоље да оцијени генијалну способност генерала Тотлебена, чувеног бранича севастопољскога. Са искреном везе и пријатељства са Тотлебеном умно је Николај да усаврши и да јако развије женијско оружје у руској војсци. Николај је био по струци женијски војник, а то је струка, која највише важи у војсци.“

„Но вел. кнез Николај себе је обемртнио у руско — турском рату. Његов брат га је именовао за главног заповједника дунавске војске. Кад је царском прокламацијом у Кишињеву 12. априла 1877. оглашен Турској рат и кад је Александар II. заповједио свој војсци да пређе турску границу, вел. кнез Николај већ је био на челу дунавске војске. „Осјећај огорчености, осјећај нашег достојанства заповиједа нам да тако радимо,“ — изустео је тада руски цар. Сва Русија је радосно клинула, кад је цар повјерио Николају, да води руску војску преко Дунава на Балкан.“

„Николај се показао достојан царског повјерења; освијетлио је себе образ и подигао важност руске војске у очима европског свијета. Он је побједоносно водио војску, која је клицала пјесму: „Ја хал Козак за Дунај.“

„Заслуга је Николајева, што се руска војска у овом рату увјенчала новом славом. Глас о оним побједама, које је извојевао кнез Николај, разлегао се од једног краја Европе на други. Ко не зна за побједоносца код Плевне?!

„Да су тадашње руске дипломате били као војсковође, тада би руска војска ушла и у Цариград...“

„Велики кнез Николај унлео је многи цвијет у вијенац руских побједоносних ратова. Борбе у Шипка кланцу и код Плевне — то су свијетли листови руске војничке историје.“

„И Николај је био прави војник. У вршењу дужности строг и према себи и другоме, према слабостима неумољив, од опасности никакве не преза, али и према сваком непријатељском мицању обазрив, суђења здравог и озбиљног, погледа далеког, — он је имао у себи све услове за војсковођу. Али он је био и племенит, као што се приличи знатним војсковођама, што је показао у овом рату према Осман паши. Један војнички писац из руског турског рата описује га овако: „Николај је, као и сви чланови куће Романова горостас од човјека. Виши је главом од највиших људи у главном квинтиру. Само му је син виши од њега. Погледа је милокрвна и доброћудна, али кад прима извјештај, мудро око сијева му необично, чисто сијече, хтио би да провикне у дубину душе из вјештачине. Поса је јака, орловска; лика је мила, горња усна му се увија, као да се увијек смејеши. Чела је уска, али висока, косе кратке прогрушане; риједав брк и брада су му црни а лик блијед. Од пете до главе ти је прво господин човјек, па онда војник. Разговара врло љубазно, предуретљив је према свакоме, не чинећи разлике међу малима и великим.“

„Овакав утисак чинио је и на странаца. — „Увија се од чина одржавајући и — прикупља! Чека своје вријеме, у чему су Руси врло вјешти. С тога се послитје руско турског рата о великом Николи мало шта чуло; у посљедње вријеме говорило се само о болести његовој. Умро је у прошлу недељу.“

„Чека је слана царскоме сину, који се борио за ослобођење источних народа!“

А биоградска „Велика Србија“ овако допуњује из аз туге, и признања ерскога на гробу великога покојника:

„У недељу 13. ов. м. преминуо је тихо, борац за слободу балканских народа, Њ. царско Височанство Велики Књаз Николај Николајевић и њ. генерал — фелдмаршал и адмирал инспектор руске коњице.“

Тугу високе руске царске породице, велики губитак руског народа оплакује и дијели цијо ерски народ.

Име великог Књаза Николаја Николајевића, везано је тјесно са судбином и историјом балканских народа с тога ће оно остати виада у успомени ерског народа.

О његовом раду и заслугама у посљедњем руско турском рату, о његовој енергији и заузимљивости, о његовом пожртвовању у посљедњем рату за ослобођење балканских народа — није потребно говорити — њих знају сви балкански Словени.“

Побједилац Плевне, један од најглавнијих бораца за слободу балканских народа сизаи у гроб над којим се проливају сузе благодарности ослобођених и сузе жалости потлачених словенских народа, који се још данас налазо у ропству под туђиницама.

Слава борцу за слободу словенских народа, слава борцу за слободу и ујединење ерског народа, с л а в а м у и х в а л а м у!“

Руски војени министар, генерал адјутант Вановски издао је шљедећи наредбу: „Господар Император поводом смрти генерал фелдмаршала Његова Царског Височанства Великога Књаза Николе Николајевића, изволио је наредити короту свијема часницима у гвардији и армији за три мјесеца.“

Такођер је издата наредба, да се у свој војсци и гвардији држе парастос за покој душе блаженопочившег Великога Књаза.

На Царском Двору корота је одређена такођер за три мјесеца.

Његово Царско Височанство блаженопочивши Велики Књаз Никола Николајевић разболио се послитје великијех војничких маневра прошле јесени, те је био принуђен, да тражи облакшања под благим небом у Криму; по му није помогао ни климат ни сва заузимања љекара; и ту је у Алуштинском Мавринском дворцу преминуо у два сата по поноћи између 12 и 13 априла.

Тјјело блаженопочившег Вел. Књаза пренешено је у колима из Алуште у Јалту, из Јалте у Севастопољ морем на војеном пароброду, а из Севастопоља у Петроград жељезницом.

Ново в В р е м я доноси ове податке о доласку Његовог Височанства нашег Господара Књаза Николе у Петроград на сировод Великога покојника:

Данас у сриједу 17-ог априла, у 2 сата и 10 мин приспио је вршавском жељезницом Његово Височанство Књаз Никола црногорски с августјеином кћерком Великом Књагињом Милицом Николајевином и с министром г. Божом Петровићем. За дочек стали су се окупљати на жељезничку станицу: петроградски градоначелник, генерал-лајтант П. А. Гресер, петроградски командант генерал-лајтант Н. О. Адельсон, бивши командир уланскога пука генерал-мајор Червони, неки официри уланскога пука, чиновни двора Његова Императорског Височанства Великог Књаза Петра Николајевића, и чиновни жељезничке управе. На скоро стигли и Њихова Императорска Височанства, августјеиши главномандујући војском гвардије и петроградског војеног округа Велики Књаз Владимир Александровић и Велики Књажеви: Александар Александровић, Ђорђе Михајиловић; Велика Књагинја Анастасија Михајиловна, Велика Војвоткиња Мекленбург-Шверинска и Књаз Евген Максимовић Романовски, Војвода Лајхтенбершки; Њихова Височанства била су у црногорскијем лентама, а Књаз Никола црногорски у свом народном одијелу лентом ордена Св. Андрије Првозваног. На граници петроградске губерније Књаза Никола црногорског предурео је петроградски гувернер граф Тол. Пошто су се измијенили поздрави Књаз Никола црногорски био је са Великим Књазом Владимиром Александровићем у отворена кола, и Велика Књагинја Милица Николајева у корони. Књаз црногорски отсво је у зимњи Дворац, у ком је за Његово Височанство приготовљен апартаменат, а Велика Књагинја Милица Николајева — у Николајевски Дворцу.

Сутридан је Његово Височанство Књаз Никола црногорски присуствовао на особни парастос Великог Књаза Николе Николајевића старијему у Николајевском дворцу.

У Петрограду су се очекивале на свијетли уторник депутације свијех пукова, којима је блаженопочивши генерал-фелдмаршал био шефом, и дејб-гвардије улански пук из Петерхофа у потпуном саставу.

ТЕЛЕГРАМИ.

БИОГРАД, 23 априла. — Министар Вујић ће представљати на сировод Великога Књаза Николе у Петрограду регенство и владу.

БРИНДИЗИ, 24 априла. — Велики књажеви Александар Михајловић и Сергије Михајловић приспјели су и кренули пут Петрограда.

ПЕТРОГРАД, 25 априла. — Тјјело Великог Књаза Николе приспјело је, примљено од Цара, Царице, све царске породице, Књаза црногорског и великодостојника. Цар са великијем Књажевима пренијели су мртвачку скрињу из вагона на мртвачка кола. Пратије је предводио Цар и Царица, па су слиједили чланови царске куће, Књаз црногорски, и депутације августјеије и пруске регименте, којих је покојник био власником.

ПЕТРОГРАД, 26 априла. — Данас је Велики Књаз Никола Николајевић сахраниен у катедралној цркви Петропавловској. Носили су га Цар и велики књажеви. Депутација бугарска положила је вијенац са натписом „славном шефу војске у рату за ослобођење, од стране харинијех Бугара“.

Београдски Дневни Лист доноси из Цариградског листа Константинопољског шведског извештаја из Солуна (Селеника) о стању православне цркве у Македонији и Старој Србији:

„Прије неколико дана ради трговачких послова био сам у Скопљу. Са трговачког погледа ова варош после јевропске железничке везе, показује доста напредка, и може се одма после Солуна као друга трговачка варош у Македонији да се сматра. И услед тога положаја, Скопље је постало центром и пристаниште разних пропаганда, међу којима снажнија је Бугарска која полаже и велики труд и разна средства за проселитизам. Она располаже великим сумама новца, које без штедње расиша за своју циљ, и заступа се од епископа увјежбаног на пропагандијске ствари, из Цариградске егзархије и познаваоца француског и турског језика. Против сваста овога шта ми имамо у Скопљу да упоредимо да би бранили нашу православну вјеру од овог бугарског рада? Само идеално право, и једног престарог Митрополита који једна иде. Њ. Преосвештенство скопски г. Пајсије, по природи слаба нарав, и услед велике старости не може више као прије, снажно да се бори противу рада и подвале бугарске пропаганде, нема потребну снагу ни да служи у цркви што и црквени канони предвиђају. Прије 2—3 године у Скопљу су се православни бројали по стотинама и хиљадама а сад по појединцима.

Да би се стало на пут славјанског елементу, да не прелази само услед читања и писања у његовом славјанском језику Бугарској Егзархији, неколико вјерни матери, православној цркви Славјани отворили су школу на славјанском језику. Но четири дана после отварања интригама бугарске пропаганде, затворила се и до данас стоји затворена. Њег. Преосв. г. Пајсије као архиепископ и главар јавне наставе, и после потврђених привилегија, шта ради, не знамо. Извјесно је само, да никада до данас стоји затворена.

Многи од славјанских житеља скопске епархије, који су прије неколико година ступили у шизму, признавајући данас, с једне стране да су се преварили, а с друге окуражени услед повољног ријешења питања о привилегијама у гомилама почели су да се враћају у крило матере велике Христове цркве.

Прије неколико дана, комисија из округа кочанског, епархије скопске, представила се Њ. Преосв. г. Пајсију с молбом да изволи да посети села, која су под његовом управом, и прими у крило данас велике цркве, ону своју духовну паству која се преварила и данас се покајала; шта ли мислите да је Њ. Преосв. радило? По што услед старости не може да изиђе по селима, упутио је натраг комисију без икаквог резултата, давши јој ладно обећање да ће им по вољи учинити кад му то вријеме и здравље дозволи.

У истом се стању налазе како сазнајем и многе друге епархије. У Битољу пуна парохија од 200—300 кућа са свештеником, која је до сада признавала егзархију а сад је напустила, враћају се у крило Велике цркве, и молбом моле Преосвештеног Митрополита Пелагониског господина Неофита, да их прими у православну паству, под условом да призна вихову славјанску православну општину. Шта ради г. Неофит? не знамо. Али како дознајемо до сад нијесу примљени у православну цркву и налазе се међу четири вјетра на срећу католичке пропаганде. Многи од митрополита по епархијама, неки слоњени услед старости, неки услед страха и непознатих нам разлога, никада не излазе по селима своје епархије. Раскопризренски прије 15 год. није посетио Скадар, који припада његовој епархији и који је напуштен селетима католика; у њему међу 4000 хришћанских кућа што их је било само су 180 православне а остале латинске, а и ове 180 гледају на сваки начин да задовоље. Познате су патријаршијски црквене неприлике у Скадру прије двије године, које је изазвала слабост и немарљивост г. Милентија.

Митрополит Дибарски, и ако је његова катедра Дибар, из страха никада не живи тамо, и тако православна хришћанска паства остаје на милост бугарске пропаганде. А шта да кажемо за митрополита Преспанског? Овај ради економије и ако му је катедра Охрид, најзанаднији центрум бугарске пропаганде, у коме толико маневрира шизматички епископ Синесије, никада не живи тамо, већ у Крушевцу, и отуда гледа Синесијина јунаштва.

Кад се у оваком стању налазе наше црквене ствари, и оваких по епархијама имамо митрополита, за што се онда тужимо противу свакојаке несудјерне и несударне пропаганде, које су се са сваке стране дигле противу нас, и које користећи се слабости и немарљивошћу наших архиепископа дијеле православну паству, и слоњавију православну вјеру? Со је изгубио свој укус како ћемо се сад солили? Нека одговарају надлежни.

Исти лист београдски доноси шведског чланака под наслом „Наша и румунска омладина.“

Срећна мисао, која је руководила нашу великошколску омладину, а нарочито академско пјевачко друштво „Обилић“ да поводом путовања кроз источне крајеве Србије сврати том приликом у Турну Северину, нашла је на повољан одзив код букурешке великошколске Омладине, која је, као што су читаоци јуче видјели, ријешила да им изиђе на брацки сусрет. Ми се овоме веома радујемо и ријешили смо да на овом мјесту проговоримо што о томе значајном зближењу између наших и румунских великошколаца.

Дани великошколског ђаковања то су дани, који се тешко бришу из успомена и у добу дубоке старости. Утицаји из тих дана тако се слатко епимију као ниједни у цијелом животу; познанства из тога доба трају дуго и дуго и врло су пријатна, а нарочито људима, којима престоји неки велики задатак у будућности.

Наша великошколска омладина ријетко и то врло ријетко тражи прилике да се упозна са својим колегама у сусједним државама. Што до сада никад то није учинила са немачким ђацима то је врло појмљиво: а што није ни са румунским ђацима то нам је сасвим непојмљиво.

Румунија је нама по многоме чему сродна, јер су на првом мјесту Румуни поклоници исте цркве, које и ми; за тим, што су и они тако исто дуго робовали под Турцима, као год и ми; и најзад за то, што су у мучним данима вође и душа нашег устанка на петвјековног непријатеља налазили на брацког склоништа и прибјежишта од коца и свију мука, које је крвни душманин био за њих спремно. А да и не спомињемо друге мотиве, који сви иду у прилог томе, да ми требамо да живимо у највећем пријатељству и пераздвојној дружби, у слози и миру и узајамном помагању у невољи, па ће тако бити и прилике да проводимо и који радостан тренутак, у пркос свима непријатељским напорима, који теже да нас заваде, да нас омразе и да на рушевинама наше заваде и омразе зидају они своје коварне зграде.

И браћа Румуни и ми имамо своје једнокрвне, једноплемене и једнојерне браће у круновини св. Стевана, у Мадарској. Угарски пошени измислили су начин, поред многих других који постоје одавна, да ту румунску и нашу браћу помадаре. Румунска универзитетска Омладина дигла је протест пред цијелом Јевропом противу тога атентата, противу дјечијих забавишта; њој је требало да се придружи и наша омладина, али она то није учинила и појмљиво је зашто није. Међу тим сад јој се указала прилика да лично изрази своју солидарност са корацима, које су румунски млади родољуби учинили. Ово ће бити свечано сродништво, на коме ће се запечатити трјна љубав, тај печат мора бити јак, солидан, да издржи све могуће напоре и да се не разлом.

Многи од ових универзитетлија постоје временом људи од утицаја у својим отаџбинама и сјећајући се на тај свечани чин, на свечано учвршћење узајамне сусјетске љубави и пријатељства, тежиће и даје да то буде очувано на дуга и дуга времена.

Ми се надамо да ће наша великошколска омладина умјети достојно да се држи и да ће знати да задовоље за се трајну симпатију и оданост свих румунских колега. Надамо се да ће својим мудрим држањем постићи да остави лијен упуштак и на становништво Турне-Северина, у чијој се средини налази и знатан број наших сународника.

Нек јој је срећан пут и нека њен састанак са букурешком универзитетском омладином уроди срећним плодом!

У повинарству је изазвао опћу пажњу чланака, који је изашао у Визмарковом органу „Хамбургер Нахрихтен“ и који напада њемачке судове, што су осудили једног новинара због увреде кнезу Кобургу. Тај чланац гласи:

„Уредник једног готског листа осуђен је као што смо јавили на 4 и по мјесеца заточења, што је стрјељање мајора Панине квалификовао као „крвошлство Кобурговца.“ Готски државни тужилац видјео је у томе увреду тако званом „кнезу бугарском“, Фердинанду Кобургу, као члану Кобуршке кнежевске куће а суд је одобрио то гледиште.

По нашем мишљењу престаје заштите, коју даје 97 §. казненог закона члановима владајућих династија према увредама из унутрашњости, када дотични члан постане регент, које друге земље. Тиме се губи својство чланства владајућег дома у толико бар, у колико би се оно могло узети за основу мотивисања у кривичном поступку. Кад један Кобуршки принц постане владајући кнез у другој земљи, то он у смислу јавног права иступа као члан породице из Кобуршког владајућег дома, као што би то био случај и са којом Кобуршким принцем која би се удала у коју другу кнежевску кућу. Кобуршки принц је

несумњиво на незаконит начин постао владарем бугарским и међународни фактори њега нијесу признали за кнеза; али тај случај га још више терети и за то је за њега немогућа свака правна заштита. Као што њемачки закон не може да заштићува принца који је постао кнез друге земље, још мање може да заштићува и незаконитог кнеза бугарског као принца Кобуршког. Јер он је бугарски престо узурпирао, нити се налази у законитом стању, гдје би се могао употребити § 97.“

Настављајући даље: да принц Кобург не заслужује никакве заштите, јер је његово држање било нелегално и погубно његови у опрци са свима међународним правима, — завршује се чланац овако:

„По нашем мишљењу принц Кобург, докле је год у свом садашњем положају, не може полагати права на заштиту, кад би се при оцјењивању његових поступака изговорила и жешћа ријеч. Он је за нас што и сваки други приватан човек у иностранству.“

„Са политичке стране готска пресуда тек даје повод за размисање. Њемачки казни закон нема ту циљ да штити бугарске пресвете од критика у њемачким листовима. Ну, када се то ипак штити, то значи да се држи страна незаконитом стању у Бугарској и непризнатом владаоцу њеном, који са официјалном политиком њемачком стоји у опрци. Може се очекивати и надали да ће њемачки „рајхсгерихт“ (виши суд) бити у положају да санира оно, што је готски суд са својом пресудом учинио, т. ј. прекинуо био њемачку неутралност према кнежевини Бугарској и њеном незаконитом кнезу.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 26 априла.

Извјештаји о стању Њезина Височанства Књагинње Милене, у последње седам дана доста су повољни. Мада се грозница у ријетко повраћа, ипак се снага понавља, апетит и сан осјетљиво се побољшавају, опште је стање потпуно задовољавајуће.

(Из Двора.) На дан рођења Њезиног Височанства Књагинње Милене, 22-ог априла, била је у катедралној цркви свечана служба са благодарњем у присуству Њиховијех Свјетлости Књаза Намједника Данила, Књагинње Јелене и Ане, Књаза Петра Карађорђевића, дипломатског кора, великодостојника државнијех, свијех у црној гали, и мноштво народа, који се од срца молило Богу за потпуно здравље и дуг живот праве Мајке црногорске. Служио је Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са мјеснијем свештенством.

Послије службе Божије слиједило је честитање у Свјетлом Двору, која је примио Његова Свјетлост Књаз Престолонашљедник.

У вечер је био велики дипломатски објед.

На Бурђев-дан, крсно име нашег владајућег књажевског Дома, свечану службу служио је Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са мјесним свештенством у дворској капели, у присуству Његове Свјетлости Престолонашљедника Књаза Данила, Свјетлије чланова књажевског Дома, који су на Цетињу, Његове Свјетлости Књаза Петра Карађорђевића и државнијех великодостојника у црној гали.

По служби слиједило је честитање крсног имена у Свјетлом Двору, а у подне био је велики објед, на ком су били сви државни великодостојници са г. Митрополитом Митрофаном на челу. При трпези било је више топлијех здравица.

(Тужна годишњица.) У четвртак 25-ог априла као на дан смрти блаженопочивше Књагинње Марије Њ. Високопреосвештенство г. митрополит Митрофан са мјеснијем свештенством отслужило је литургију у катедралној цркви у манастиру цетињском са парастосом.

(Г. Аргиропуло.) царско Руски Министар резидент походно је манастир Острог; с њим је био г. Сабуров Лејбгардејски офир, који је преко Скадра сухим отпутовао пут Цариграда.

(Др. С. Симоновић), двореки лекар, вратио се прекјуче из Кана.

(Г. Беринг.) преставитељ Велике Британије, походно је ископине стародревне Диоклеје.

(Г. Вурцел), секретар царско-Руског посланства отпутовао је на отпуст у Петроград.

(Г. Др. Лазо Костић), уредник „Гласа Црногорца“ будући је отпутовао, уредничку дужност вршиће привремено г. Др. Лазар Томановић.

(Отоманска комисија), која је послата из Цариграда да испита понашање скадарског валије у последњем нападају Малисорском на нашу границу, позвата је да се врати у Цариград. Резултати њеног рада по свој прилици су никакви, или су можда нама још непознати.

(Млади доктор.) Г. Стево, син г. Шипра Огњеновића, секретара министарства финансије, дошао је из Петрограда као дипломатски лекар са војено-медицинске академије прошле седмице на Цетиње. Честитамо младоме доктору, тијем више, као што смо с друге стране извијештени, што је медицинске науке учио и свршио с најбољим успјехом!

(Инглешки путници.) У сриједу ноћу стигло је на Цетиње из Котора неколико кола са инглешкијем туристима, који су били дошли под Котор једињем јактом и једињем новејим парабродом. Одејели су у великој локанди, ту вечерали и ноћили. На сјутри дан пошто су кафу узели опет натраг у Котор кренули. Штета што се овако многи путници с Цетиња натраг врху мјесто да поћу преко равне Зете до заночетијех ископине старе Дукље, гдје би имали да се наживају и природнијех дивота и споменика римског класичког доба.

Књижевност.

Ишла је III. и IV. свеска „ПРОСВЈЕТЕ“ за март и април са овим садржајем:

А. Службени д.о. 1) Приједлог Министра Просвјете Државном Савјету о уређењу Држ. Штампарије. 2) Упуство Министра Просвјете управнику Држ. Штампарије. 3) Правила за раднике у Држ. Штампарији. 4) Извјештаји ревизора о основним инкокама у г. 1889—90. 5) Службене вијести.

Б. Неслужбени д.о. 6) Седам тајни Новог Завјета. (Наставак.) С рускога превео М. М. 7) Св. Јована Златоуста. Шест књига о свештенству. Преводи са грчког Ј. Вучковић. 8) Прилози за српски рјечник. Ише Митар Ивелић. 9) Старице. Саопштава Ф. Радичевић. а) Господар-Владика Сава Петровић Његош даје сјајелију Герасиму Зелићу. б) Господар-Владика Сава Петровић Његош производи за протојереја Ивана Поповића. 10) Читуља. а) Архимандрит Рафаило Петровић. б) Професор Петар Мартинови. 11) Књижевност. 12) Одговори.

— Примили смо прва три броја овогдишња Чика Змајовина листа Невена, који од ове године излази у Београду, још свјежијом и једријом садржином. Одсе Невен неће у читлу доносити значајније наше покојнике и вршије ученике, јер ми волимо читаоцима нашим душу ведрити него ли је сумором хранити — вели уредник овог изврсног дјечијег листа. Даштања ће доносити и одсе, али одма у другом броју доносиће и рјешења; за то нека нико не шаље рјешења (а што тијем на поштарнији уштеди, може којем сиромашном другу помоћи, или добру књижицу купити.) Претилату и све што се тиче уредништва и администрације нека се шаље Др. Јов. Јовановићу у Београд. Цијона је листу 3 фиорина на годину.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Промет домаћих производа у Црној Гори. Шикшић, 17 априла.

На данашњем назару биле су разпој трговини цијене ове:

Волови сума 150 кила 60 до 65 фор. — Краве од 110 кила 20 до 26. ф. — Брави од 15 кила ф. 3. до 7. 40. — Руметини 1 и по кило новч. 11. Брашно 1 и по кило по 12 новч. — Пшеница 1 ока то чиви нов. 13. — Раж 1 и по кило новч. 11 — Сир бољи 1 и по кило ф. 1. — Јечам 1 и по кило нов. 10. — Прасад од 60 кила ф. 15. до 20. —

Кртола 1 и по кило новч. 3½. — Купус 1 и по кило новч. 5. — Скоруп 1 и по кило новч. 70. новч. — Масло 1 и по кило ф. 1. — Восак 1 и по кило ф. 1 и 80 новч. — Дуван у лист 1 и по кило ф. 1. — Дограм 1 кило новч. 80. — Месо суво 1 и по кило по 60. новч.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Мало збиље и мало шале). Закон — врло лијена ријеч, која се често изговара, а ријетко испуњава.

Адвокат — човјек који растеже и обријеже закон, као прерађивач коју.

Будалаштина — најмање пет шестина свега онога што се сваки дан, у свему свијету, на свијема језицима изговори.

Записна књига (биљешник) — памет у цељу за онога, који је нема у глави.

Злато — метал, жуте боје. Онај који га учинио оним што оно јест давно је проклет и живи у паклу, те отуда моли за опроштење.

Затварач — један од најбољих човјекских пријатеља; јер га чува од нежељених посјетилаца.

Главно — у свакоме послу да знаш што обеш.

Зрелост — каквоћа која је врло потребна за мушкарце, а сасвијем сувишна за женскиње.

Најљепши стан — ерце лијене женскиње.

Године — једна тејна, коју женскиње врло марљиво чувају.

Женидба — лотарија на коју се сваки пада да ће много добити; а при том већина изгубе.

Напријатнија топлиота — љубавни огањ.

Човјек често пута више познаје коцијама, којему повјери чување својих коца; него човјека за којим ће да уда своју кћер.

Женскиња која се дичи и поноси својим душевним каквоћама — стоји више свога пола. Која се горди титулама, стоји ниже свога пола; а која се горди љепотом, то је у ствари женскиња.

Дружба врло мало занима женскиње. Она им се чини ништава после љубави.

Да на свијету нема женскиња сви би људи били анђели, само неби знали што би чинили са собом од досаде.

(Што је љубав?) Један догађај у животу мушкарца, а лијена историја у животу женскиње.

— Мирисави цвијет; али ваља имати велико јунаштво, па да се убере на бијелу безданице.

— Прилепчива болијест — што се више боји од ње то беш се пријед њом окружити.

— Минутна врућина — почиње се знојем; а свршава се зјевањем.

— Поље насађено цвијећем; али које се често пута натапа сузама.

— Вјечна борба и зато се и зове „непобједимом“.

— Роб, или заповиједник.

(Што је огањ?) То је она сила коју је украдио Прометеј боговима те су га за то приковали к стијени, ће га кљују орлови за поуку човјечанству како се казне непослушници. Као што је свакоме познато огањ има високу температуру и дијели се на неколико редова. Ево их:

Антонов огањ. Од тога огања не бива пожара. Гори без пламена; не гаси се у води и не подаје се никаквим огњепорним ерететивима.

Грчки огањ. Као и први има велику, рупећу силу, у води се не гаси, те га због тога неки учени испитивачи једначе с првим. Историја нам каже да је тај огањ већ изгубљен; али за њим неће нико жалити осим наука и ђермански стратези.

Тумарајући огањ сви. Јављају се у вече кад се на земљу спушта магла и тама. Народна сујевјерница говори да су то грешне душе које прелијећу с мјеста на мјесто, те траже добродјетел, коју су изгубиле неке мјесечне ноћи.

Огањ страсти. Вада се почиње у ерцу. Пламен му се не може нијети ни при највисоцијој температури, те је због тога страшно опасан. Он се распади са најужаснијом силом и ништа се не може претупити, осим добром чапом вина. Сва друга средства не помажу ништа; него, на против, могу имати ржаве последнице.

Огањ у оцаку. Има странну, рупећу силу, особито ако гори у уредничком кабинету заваленом артијама, међу којима има и таквих које су напавшене пјесничким сузама беззаних ноћи.

Огњић у очима лијене женскиње. Појава оваквога огања по претскажује ипачега доброга. Такан се огањ појављује при додиру мушкарца са женскињама. Неки физиолози дошли су на такву

мисао да у очима постоји електрицитет — ход мушкарца позитивни а код женскиња негативни, те од додира њихова постаје искра. Овај огањ како се брзо запали, тако се брзо и угаси.

Огањ стида. Гори без пламена и удара у лице. Али говоре да је овога огања већ нестало с лица земље.

Пекучино: Д-ћ.

(Велика експлозија у Риму). Новине јављају о грозној катастрофи, која се прије неколико дана догодила у Риму. Око пола осам сати изјутра чули су становници грозан прасак, који је тако потресао куће, да су људи пола одијевени, у самртном страху, стали бјежати из кућа и викали у помоћ. Све су улице покрете стапљом из прозора, који се од великог потреса подупаше. На западу се видно мрки облак. Нико није могао да протумачи изненадан појаву. Многи су мислили, да је земљотрес узрок грозном праску и потресу. По за мало времена а Римом се пронесе глас о великој катастрофи која је свему овом повод. Међу Портом Сан Пакрацио и Портом Портезе, на огранцима Јаникула постојећа кула с динамитом и прахом бачена је узрок усељед експлозије динамита. Кула је у тврђави, у којој су биле двије сатније војника и сва је прилика, да је многи од ових несретних војника страдао. Истраживањем, које је одмах после катастрофе предузето нашо се много мртвих. Ватрогасици и војска из Рима похитали на мјесто катастрофе у помоћ. Експлозија је учинила велику штету. Од станице који је у близини Трастевера сада се виде само порушени зидови те пређе лијене грађевине. Притисак арака био је тако јак, да су попуцале и стаклене плоче на крову градеке вијешнице које су биле дебеле од палца. На кућама које су у западном дијелу града црпа виједног читавог, прозора. Краљ Умберто чим је дознао за катастрофу одмах је отишао у Трастеверу. Кула коју је динамит бацио у зрак имала је у себи 4000 килограма динамита и 265,000 килог. барута, ерећа што у самој кули у тај мах није било женскиње посаде, већ само једно мало одјељење војника је кулу чувало. На стражи је било 15 момака од којих је 8 остало мртвих. У болницу је донесено 7 сељака који су радили у пољу близу Јаникула. Притисак арака ојетно се у даљини од 20 километара све до Фракастија а у близини Фрасевте, покидане су све телефонеке жице. Сатнику Спакамелу отргнуте су обје ноге, но велико је чудо, што је војник који је стајао на стражи уз саму кулу остао је неуздијежен. Сатнику Спакамелу има се захвалити што се није догодила и већа несрећа. Он је по служби одлазио кулу и кад је чуо неки потмути тутањ у кули, дао је одма заповијест, да војници изиђу из куле, а сељаке који су у близини радили, дао је разамати. Но пошто се он неколико стотина корака удаљио настаде потпуна експлозија и цијела кула оде у ваздух. Сатник је нађен код неког гроба опесвијењен. Краљ Умберто дао је сатника на дворским коњима у болницу одијети. Поља и вртови око мјеста катастрофе покривени су рупевинама и земљом у висину од неколико метара. Ни на једном дрвету границе нема, а стабла су сва редом поцијелана. Међу рупевинама налази се многих кућних ствари и ојела. Сироти људи стоје као нијми на рупевинама својих зграда. Досада се нашо свега 15 мртвих и 86 тешко рањених, а лако рањених је до 200 особа. Штета се рачуна на више милиона. Пана је баш службено мисао кад је настала експлозија. Помислио је да су под Ватикан лагум ставили. Сликне на стаклу у чувеној базилици св. Павла већим су дијелом уништене, на истој цркви је кров у пола разорен. Многе цркве и капеле су претријеле велике штете. У књижици св. Оца и осталим дијеловима Ватика на уништене су многе слике и драгоцености. Црква св. Петра је привремено затворена. У собама нацимим су се срушили многи зидови. Краљ је у вече походио све болнице у којима се налазе рањеници те их је тјешно.

Одговори администрације.

Г. попу Јовану Бујановићу у Одињ. — Ви сте нам подмирили претплату за пола ове 1891 год.

Г. попу Јову Микијељу у Кримо-вици. — Такође и Ви сте нам подмирили претплату за пола ове 1891 год.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 22 априла. — Трагедија Кармен-Силве престављала се у царском позоришту великим успјехом.

Јутрос су делегати аустријски и ђемачки потписали трговачки уговор. Сећени је захвално делегатима истичући економски значај уговора.

БИОГРАД, 22 априла. — Краљ Александар походио је краљицу Наталију и остао двије уре.

САНФРАНСКО, 22 априла. — Предсједник Харисон држао је говор истичући потребу, да се набави довољан број ратних бродова да се одржи мир у западном свијету.

БРЕМА, 23 априла. — Бисмарк примио је мандат за рајхстаг.

БЕЧ, 23 априла. — Преговори трговински аустро-ђемачки довршени. Постигнуто сагласје у свим тачкама.

АТИНА, 23 априла. — По листовима поводом литије на велики петак било је на Занту немира антисемитичког карактера, гаје је војска употребила оружје. Оклопљача „Миаулис“ отишла је на Занте.

ПАРИЗ, 23 априла. — Влада је забранила да се сахрањивају принц Жером Наполеон на Корсику.

ПАРИЗ, 23 априла. — Камара је претресла интерпелацију о догађајима 1-ог маја, и примила дневни ред са 371 против 48 гласова за владу, изјављујући симпатије радницима и француској војсци, тврдом одлуком камаре, да се радничко питање ријеши мирним путем.

БИОГРАД, 23 априла. — Пашин ће кренути пут Тријешћа, да пропукује на југу.

РИМ, 23 априла. — Камара је претресла догађаје 1-ог маја и примила скоро једнодушно дневни ред, који изјављује дивљење понашању војске.

РИМ, 24 априла. — Сенат је одобрио дјеловање владино 1-ог маја. Никотера изјавио је, да су преговори започети односно анархиста у иностранству.

ДИСЕЛДОРФ, 24 априла. — Цар Вилхелм држао је говор врло мирољубив.

ПАРИЗ, 24, априла. — Монтебело досадашњи посланик у Цариграду поћи ће за посланика у Петроград, а Хербет из Берлина у Цариград. Риба је изјавио у камари да је Кили занскао добре услуге Бразилије, Сједињених држава и Француске, да се постигне мир.

БЕРЛИН, 24 априла. — Волфов биро дознаје из Цариграда, да је ствар односно парабрада „Костроме“ поравната.

ПЕТРОГРАД, 25 априла. — Његово Височанство Књаз Црногорски примио је јучер приликом светођурђевске славе честитања од овдјењих српске колоније из Србије и Црне Горе. Прекјучер Књаз је примио српске министре Вујића и Петровијевића.

ЦАРИГРАД, 25 априла. — Поравнање односно афере параброда „Костроме“ биће потврђено измјеном нота. Порта ће допустити да у будуће бродови добровољне флоте руске, који су под трговачком заставом, могу пролазити тјеснаце без икакве сметње.

БЕЧ, 26 априла. — Парламенат је примио једнодушно без дискусије предлог предсједника Смолке да се мјесто адресе пошље денутација, да захвали Цару на престолни говор, Предлог је попраћен одушевљењем овацијама Цару.

БИОГРАД, 26 априла. — Пашин је саопштио Краљици Наталији скупштинску резолуцију и познао је, да изјави своју намјеру односно исте резолуције.

ПЕТРОГРАД, 26 априла. — Јучер су министри српски Вујић и Петровијевић обједовали код Његова Височанства Књазу црногорском.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Узвињеним срцем захваљујемо пријатељима, кумовима и познаницима, а исто тако и родбини и сундеменицима непрежалеог и рано преминулог нашег покојника

ПЕТРА МАРТИНОВИЋА

ћ. к. гимназијалног професора који на глас његове смрти к нама из Ба

ица и са других страна похиташе да нас тјеше у превеликој нашој тузи и да миле остатке покојникове у ледени гроб сахране.

Особито пак захваљујемо: Славној општини црнорској и добродјелу, свим славним ћ. к. војничким властима, славном ћ. к. поглаварству, пречасном свештенству обијух вјероисповједи, свој осталој господи чиновницима мјесних уреда и заступницима мјесних друштава. — Особито пак нека буде хвала учитељском особљу ћ. к. велике гимназије и поморске школе, који су са својим саучењем увеличали на разни начин спровод. — Иста хвала нека буде и докторима Мартинишу и Кређију, који не штедише труда ни знања да нам неоплаканог покојника из чељусти смрти отму. Такођер благодаримо свим оним пријатељима, који било вијеницима, било дубијерима хтједоме почастити смртне остатке нашег покојника, или се нас жалосних сјетити изражујући брзојавно или писмено њихова сажаљења. — На концу захваљујемо цијеломе грађанству црнорском, које без раздике вјере и народности похита да попраи до хладног гроба милог покојника, увјеравајући свакога да ће ово њихово саучење трајати у нашој памети докле и успомена за нашим покојником. —

Котор, 27 априла 1891.

Јована удова пок. пона Крета Мартиновића, мати. Ана Мартиновић, родом Липовац, удовица. Буро, Арсеније, Катина, Јованка и Евгенија Мартиновић, ћета. Пери и Иво Мартиновић, стричеви. Мило Мартиновић, брат. Ема Стефановић и Милева Јовановић свастике, Др. Јово Стефановић и Шипро Јовановић пашенози.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Од 1. Априла ове године отвара се нова претплата на „Глас Црногорца“

Лист стаје:

За Црну Гору и Аустро-Угарску (с Босном и Херцеговином):

На годину ф. 6. —
„ по године „ 3. —
„ ¼ год. (три мјесеца) . . . 1. 50.

За све остале земље:

На годину ф. 20. —
„ ½ године „ 10. —
„ ¼ године (три мјесеца) „ 5. —

Како администрација „Гласа Црногорца“ од данас прелази на књ. црн. Државну Штампарију, то се умољавају сви они, који се од данас желе претплатити на тај лист, да претплату положи код управе речене штампарије. Исто тако сви, који имају посла с администрацијом или експедицијом овога листа, нек се од сад обраћају на управу Државне Штампарије на Цетињу.

Претплата из Црне Горе нек се шаље у наплаћеном писму на управу Држ. Штампарије на Цетињу.

Претплата са стране може се као и до сад слати на г. Петра Рамдановића у Котор са назначењем да је за „Глас Црногорца.“ Ко са стране жели послати претплату непосредно на Цетиње, нек је управи на Државну Штампарију у писму наплаћеном до Цетиња.

Цетиње, 5. Априла 1891.

Администрација „Гласа Црногорца“.

О Г Л А С.

Црногорске поштанске марке и отворена писма (без вриједности) купујем у свакој количини по најнижој цијени, тражим понуде и пошљке.

Weiss H. J.

Papier und Briefmarkenhandlung
Budapest, Bruckenkürst 29.

(3—6)